

NORSK
SENTRUMSUTVIKLING

SentrumsKRAFT!

VIRKEMIDLER OG PASJON

Leveranser / satsningsområder

NETTVERK

NSU tilbyr et nettverk som er inspirerende, støttende og utviklende – både faglig og personlig!

PÅVIRKNING

NSU påvirker rammevilkårene for positiv utvikling av sterke by- og tettstedssentrum.
Felles front nasjonalt, støtte lokalt.

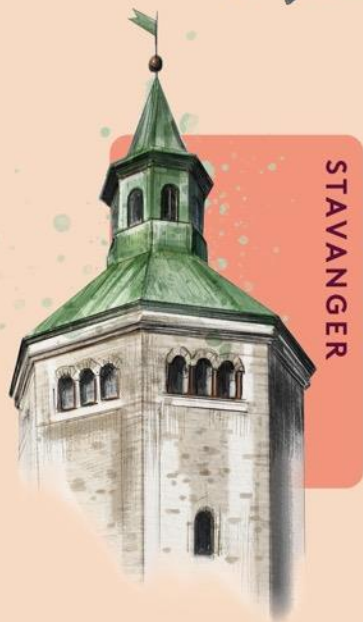
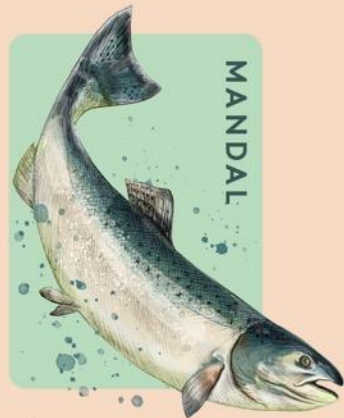
VERKTØY

NSU gir medlemmene nyttige verktøy og fellesløsninger til utvikling av eget by- og tettstedssentrum.

I valgåret 2023 satte vi søkelyset på bypolitikken (eller mangel på dette!)

NORGES BESTE
BY POLITIKK
20
23

NORSK SENTRUMSUTVIKLING

**Nå dypdykker vi i 'levende, attraktive
og bærekraftige byer'**

Formål

Bidra til økt effektivitet og kvalitet i arbeidet for mer attraktive og bærekraftige bysentrum, der funnene i eksisterende og pågående forskning i større og raskere grad blir realisert.

Bidra til økt kompetanse hos offentlige- og private sentrumsaktører, gjennom å tilby tilgjengelig og systematisert kunnskapsgrunnlag

..... og utfyllende, analyser og betraktninger

Påstander i forkant av arbeidet

Utredninger fram til i dag i all hovedsak avdekker og **poengterer HVA** som bør gjøres, og veldig lite **om HVORDAN** det skal gjennomføres, **HVEM** som skal gjøre det og hvor de **konkrete hindrene er**

Tiltak, spesielt de som ligger utenfor Plan- og bygningsloven (Pbl), uttrykkes som **rene ønsker med lite konkret innhold og forståelse for gjennomføring**

Utredningene publiseres også ofte i **et format (språk, lengde mv.) som i liten grad når ut til sentrumsaktørene**

Den totale mengden studier gjør det uoversiktlig å navigere og samles om felles prioriteringer og **det finnes ingen samlet oversikt** over relevante studier eller en **objektiv sammenstilling av funn** fra ulike analyser

Påstander i forkant av arbeidet

- Det foreligger også i liten grad en **vekting mellom virkemidler, virkningsgrad og konsekvenser**
- Studiene omhandler i hovedsak tiltak for å utvikle bærekraftige byer i seg selv og i liten grad empiri på **hvilket utslag bærekraftige bysentrum påvirker klimamålene, både lokalt og nasjonalt – holdt opp mot alternative prioriteringer**
- Virkemidlene som foreslås er i stor grad er **svar på dagens kjente utfordringer** og i liten grad ser til **endringer i forbrukeradferd**

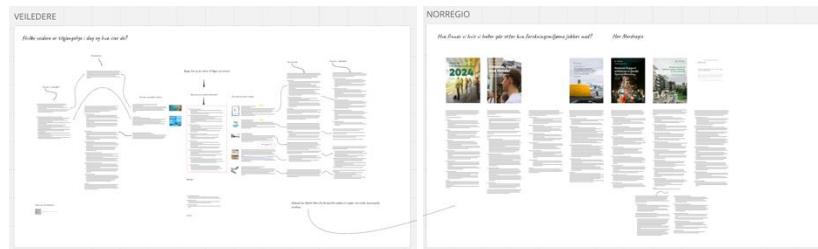
Konsekvens

Samlet mener vi at disse utfordringene er del av årsakene til at foreslåtte tiltak møter:

Lokal motstand, hyppighet av omkamper og svak framdrift

Komponenter

Studier og analyser

Fagsamlinger og dialog med forskningsmiljøer og annen kompetanse

Åpen nettportal på www.norsk-sentrumsutvikling.no

Studier og analyser

Veiledere

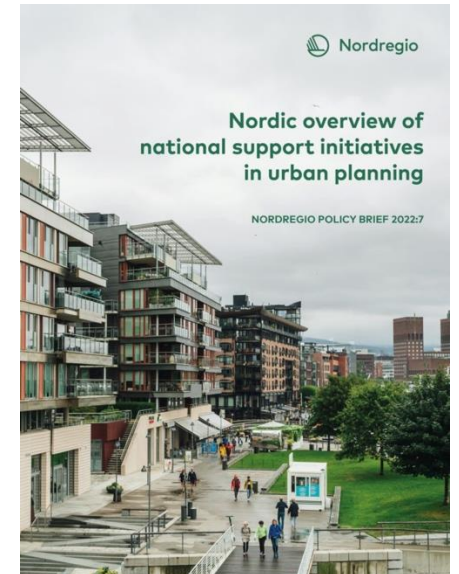
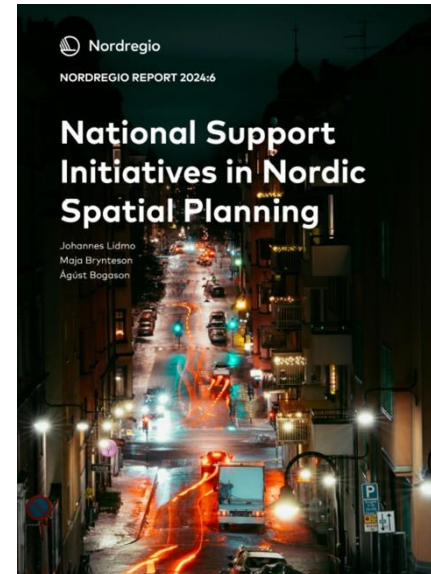
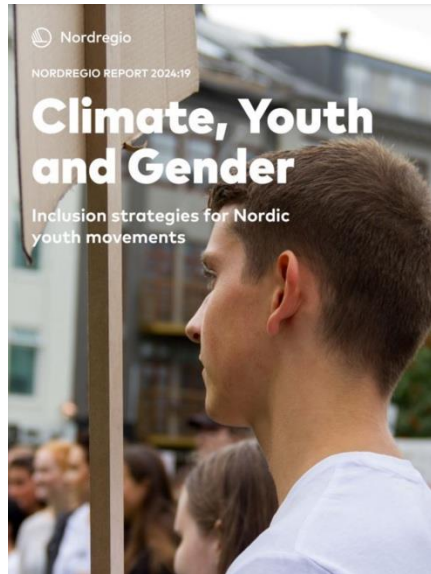
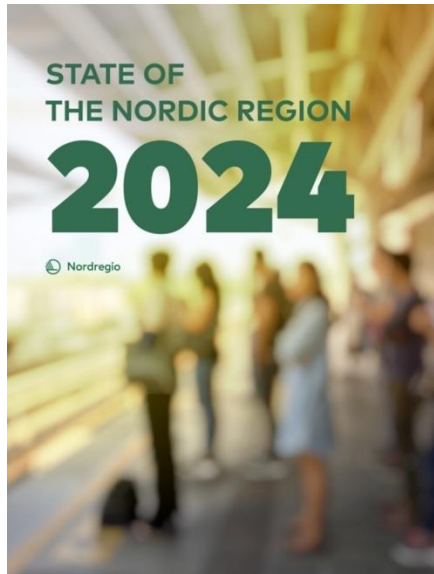

**FUTURE
BUILT**

Erfaringer: Et større tilfang enn forutsett og stadig flere på vei

Studier og analyser

Forskningsprosjekter

Erfaringer: Et større tilfang enn forutsett og stadig flere på vei

Studier og analyser – foreløpig oppsummering

PLANLEGGING OG AREALBRUK

Kompakt byutvikling: Fremme høy tetthet for å redusere byspredning og bevare naturlige områder.

Blandede bruksområder: Tilrettelegge for at bolig, arbeid, handel og rekreasjon finnes i samme områder for å redusere transportbehov.

KLIMATILPASNING OG REDUSERT KARBONAVTRYKK

Grønn infrastruktur: Integrere naturbaserte løsninger som grøntarealer, takhager og regnbed for å håndtere flom og redusere byenes varmeøye-effekt.

Energieffektivitet: Implementere energieffektive bygninger, samt oppgradere eldre bygningsmasse for å redusere energibruk.

Fornybar energi: Prioritere bruk av sol-, vind- og andre fornybare energikilder i byens infrastruktur.

Studier og analyser – foreløpig oppsummering

MOBILITET OG TRANSPORT

Fremme kollektivtransport: Forbedre kollektivtransportnettverket for å gjøre det mer attraktivt enn privat bilbruk.

Aktiv transport: Bygg ut infrastruktur for syklister og fotgjengere, slik at folk lettere kan velge miljøvennlige transportalternativer.

Nullutslippskjøretøy: Legge til rette for elektriske kjøretøy, inkludert lading og hydrogenstasjoner.

SIRKULÆRØKONOMI OG AVFALLSHÅNDTERING

Redusere avfall: Implementere strategier for avfallsminimering, gjenbruk og resirkulering.

Sirkulære bygninger: Fremme bruk av materialer som kan gjenbrukes i nye byggeprosjekter og bygge etter prinsippene om sirkulær økonomi.

Studier og analyser – foreløpig oppsummering

SOSIAL BÆREKRAFT

Tilgjengelig bolig for alle: Sikre at boligpolitikken ivaretar både økonomisk tilgjengelighet og sosialt mangfold.

Offentlige rom: Utvikle trygge, tilgjengelige og inkluderende offentlige rom som fremmer fellesskap.

Sosial inkludering: Sørge for at byutvikling bidrar til sosial rettferdighet, ved å involvere innbyggerne i planleggingsprosesser og sikre lik tilgang til tjenester.

INNOVASJON OG DIGITALISERING

Smarte byer: Implementere teknologiske løsninger som styrker byens effektivitet og bærekraft, som smart belysning, intelligente transportsystemer, og datadrevne beslutningsprosesser.

Digital deltagelse: Sørge for at byens innbyggere kan være aktive deltakere i digitale beslutningsprosesser, og at teknologien bidrar til å redusere ulikhet.

Studier og analyser – foreløpig oppsummering

GOD STYRING OG PARTNERSKAP

Tverrfaglig samarbeid: Byutvikling krever samarbeid mellom offentlig sektor, privat sektor, akademia og sivilsamfunnet for å finne helhetlige løsninger.

Forskning og kunnskapsdeling: Oppmuntre til forskning på bærekraftig byutvikling og deling av beste praksis mellom byer, både nasjonalt og internasjonalt.

ØKONOMISK BÆREKRAFT

Grønn finansiering: Tilrettelegge for økonomiske insentiver for bærekraftige investeringer, som grønne obligasjoner eller tilskudd for miljøvennlig teknologi.

Langsiktighet: Investeringer må være rettet mot langsiktige gevinster, med fokus på forebygging og tilpasning til fremtidige utfordringer som klimaendringer.

Disse to rangeres sist basert på alle veilederne vi har studert – men er helt på topp nå – kommer tilbake til det!

Studier og analyser

Veikart

Nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn

En guide for kommuner og fylkeskommuner utarbeidet av Design og arkitektur Norge (DOGA), Smartbyene og Nordic Edge.

Smartbyene DOGA NORDIC EDGE

- 1. Sett innbyggerne i sentrum
- 2. Tenk helhetlig
- 3. Prioriter klima og miljø
- 4. Vektlegg inkludering og samskaping
- 5. Sats på neste generasjon næringsliv
- 6. Del og ta i bruk åpne data
- 7. Sats på kompetansutvikling, omstilling og innovasjon
- 8. Begynn lokalt, men tenk globalt

Studier og analyser

Pågående prosjekter

CITYCENTRE

Forskningsprosjekt:
CITYCENTRE: Planning, knowledge and collaboration for developing vibrant and attractive city centres

NEB-STAR | NEW EUROPEAN BAUHAUS STAVANGER

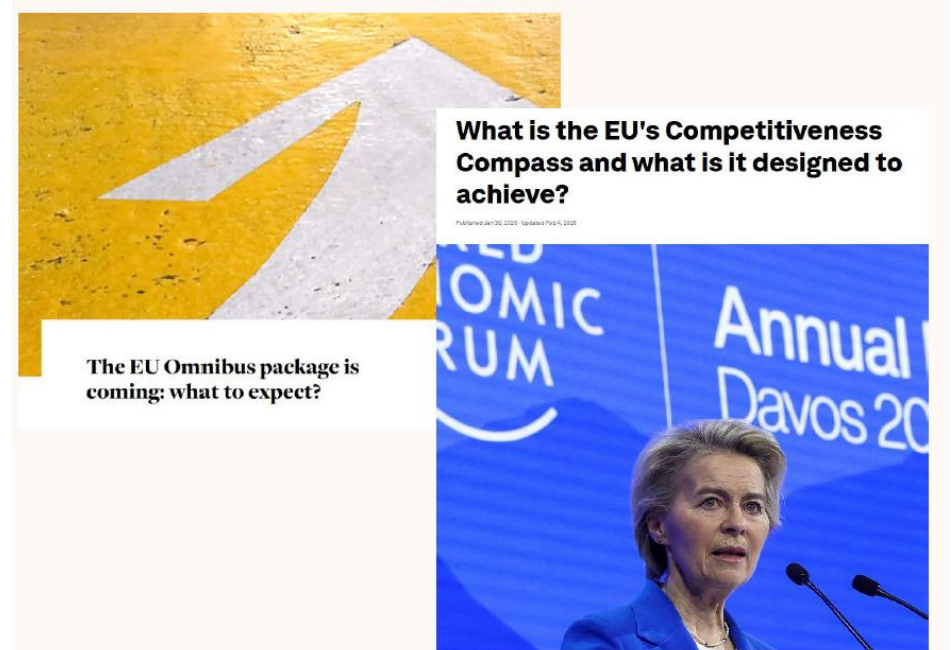
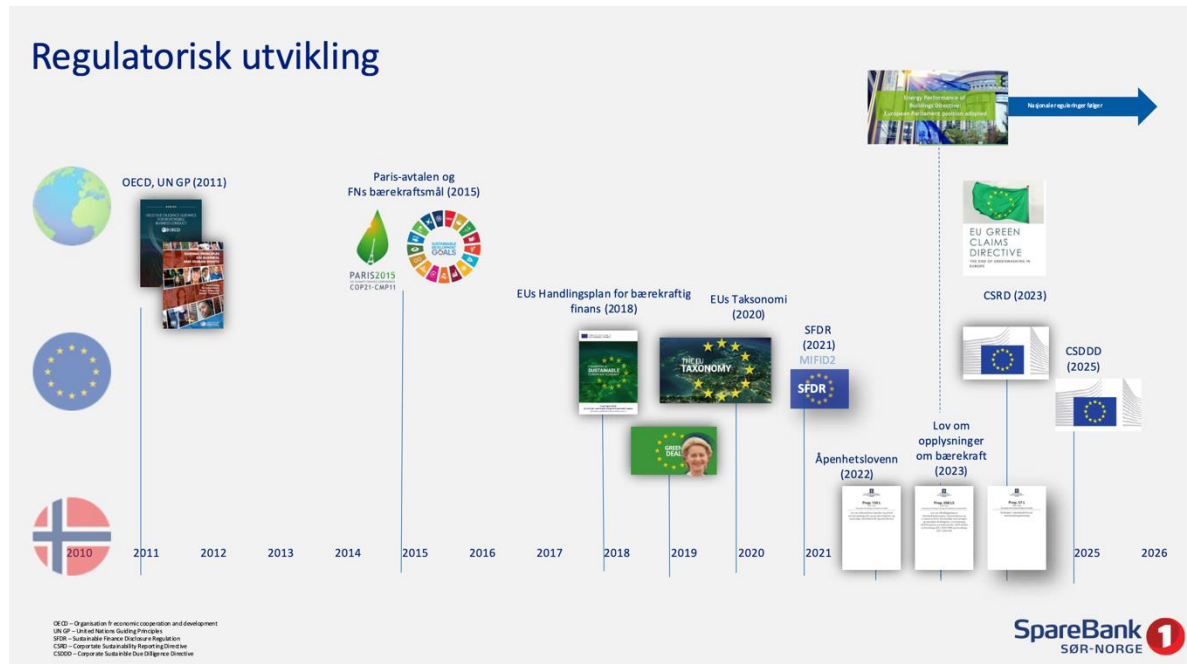
TRANSPOL

Politicians, citizen participation and the implementation of contentious measures for sustainable transport

Komponenter kommet til etter prosjektdefineringen

Endrede rammevilkår

Relevante EU-direktiver som pt ikke er ratifisert av EØS

Kan få meget store konsekvenser for sentrumsutviklingen

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Klima- og miljøkrav blir mer omfattende og direkte

Utvidelse av EUs kvotesystem (ETS) til transport og bygg.

Som en del av Fit for 55-pakken vil klimagassutslipp fra veitransport og bygningsoppvarming bli lagt inn i et eget kvotesystem (ofte kalt «ETS2»). Dette vil medføre økte kostnader for fossilt brensel, som igjen kan stimulere til økt satsing på kollektivtransport og energieffektivisering i byer.

Strengere krav til avfallshåndtering og sirkulærøkonomi

Direktivene på avfall, plast og sirkulærøkonomi (f.eks. revidert emballasje- og emballasjeavfallsdirektiv, nye krav til produsentansvar og gjenbruk) vil påvirke kommunal avfallssektor og lokale bedrifter. For norske byer kan dette innebære å tilrettelegge for nye innsamlingsløsninger, infrastruktur for reparasjon og ombruk, og insentiver for å redusere avfallsmengder.

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Skjerpede energikrav til bygninger

Revisjonen av bygningsenergidirektivet (EPBD)

Dette innebærer blant annet gradvis skjerping av energiklasser, krav om energioppgradering av eksisterende bygningsmasse og mål om at nybygg skal være nær nullutslippsbygg innen visse tidsfrister. I norske byer med mye eksisterende bygningsmasse vil dette bety store investeringer i rehabilitering og renovering for å møte energikravene.

Energieffektiviseringsdirektivet (EED)

Det reviderte direktivet stiller høyere krav til energieffektivisering og energisparing, noe som kan innebære strengere rapportering, krav om utnyttelse av overskuddsvarme i industrien, og mer systematiske tiltak i kommunal sektor.

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Transport og mobilitet

Fokus på lokal luftkvalitet og nullutslippssoner

EU har allerede skjerpede luftkvalitetskrav under behandling. I forlengelsen av dette oppfordres det til opprettelse av «grønne soner» eller nullutslippssoner der kjøretøy med høye utslipp kan utestenges eller ilegges høyere avgifter. Dette kan medføre behov for nye parkeringsreguleringer og satsing på utslippsfri kollektivtransport.

Infrastruktur for elbillading

Gjennom forordninger om infrastruktur for alternative drivstoff (AFIR) vil byer måtte tilrettelegge for flere ladestasjoner, særlig for tyngre kjøretøy og offentlig transport, samt bygge ut et robust nettverk av hurtigladere.

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Økonomiske og sosiale konsekvenser

Investeringer vs. kostnadsbyrde

Nye krav til energieffektivisering, avfallsbehandling og mobilitet kan øke de kortsiktige utgiftene for kommunene og lokalt næringsliv. Samtidig kan dette gi langsiktige gevinster i form av lavere energikostnader, bedre luftkvalitet og nye arbeidsplasser innen grønne næringer.

Sosial rettferdighet

Ettersom kvotehandel og avgifter på blant annet drivstoff kan påvirke husholdningenes økonomi, blir det viktig å se på sosiale støtteordninger (f.eks. omfordeling av kvoteinntekter) for å unngå unødig belastning på lavinntektsgrupper i byene.

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Byenes rolle som omstillingsmotor

EU ser i økende grad på byer som nøkler til å nå klimamål, og dette kan gi økonomisk støtte fra programmer som European Urban Initiative (EUI) og Horisont Europa. Norske byer kan søke midler til blant annet pilotprosjekter innen bærekraftig byutvikling, sirkulærøkonomi, mobilitet og energieffektivisering.

Direktiver og programmer som krever innrapportering og måloppnåelse kan også gi nye samarbeidsarenaer for kommuner, akademia og næringsliv lokalt, og påvirke prioriteringer i byenes investeringsbudsjetter.

Endrede rammevilkår – nye EU-direktiv

Oppsummert

- Strengere krav på klima, miljø og energi vil tvinge frem endringer i hvordan byer planlegges, bygges og driftes.
- Mulighetene er store for norske byer som kan ta en lederposisjon innen grønn omstilling, sirkulærøkonomi og ny teknologi.
- Ulempene handler særlig om potensielle merkostnader og infrastrukturbehov, samt krav til kompetanse og kapasitet i kommunene.
- Overordnet vil kommende EU-direktiver gi sterkere insentiver til å gå fra fossile løsninger til elektrifisering, energieffektivisering og sirkulære forretningsmodeller, noe som i lengden kan gi mer robuste, bærekraftige og konkurransedyktige byer.

Men hva med økonomisk bærekraft?

Vi finner foreløpig lite av:

Empiri og vekting mellom virkemidler, virkningsgrad og konsekvenser
Hvilke utslag vil dette gi for næringsaktører i sentrum?

Og hvilke finansieringsordninger rigges?

Endrede rammevilkår – finansiering

EBA's roadmap on sustainable finance - ESG-risiko i fokus

Så kommer nye 'spillere' på banen

Komponenter kommet til etter prosjektdefineringen

Endrede rammevilkår

Ufred i Europa, regjeringsskifte i USA, tollmurer, rentenivå, svak kommuneøkonomi og finansieringsbehov

[How Vladimir Putin plans to play Donald Trump](#)

The Russian president thinks he is a better poker player

Trump's return: Global economy braces for tariffs, protectionist US trade policy
With Trump poised to draw protectionism sword, experts fret about trade rows, particularly with Europe, China
Gokhan Ergocun | 09.11.2024 - Update: 10.11.2024

Tre ting som skjer samtidig

Lavere inntekter

Høyere kostnader

Strengere krav

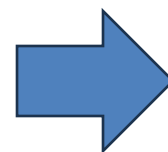
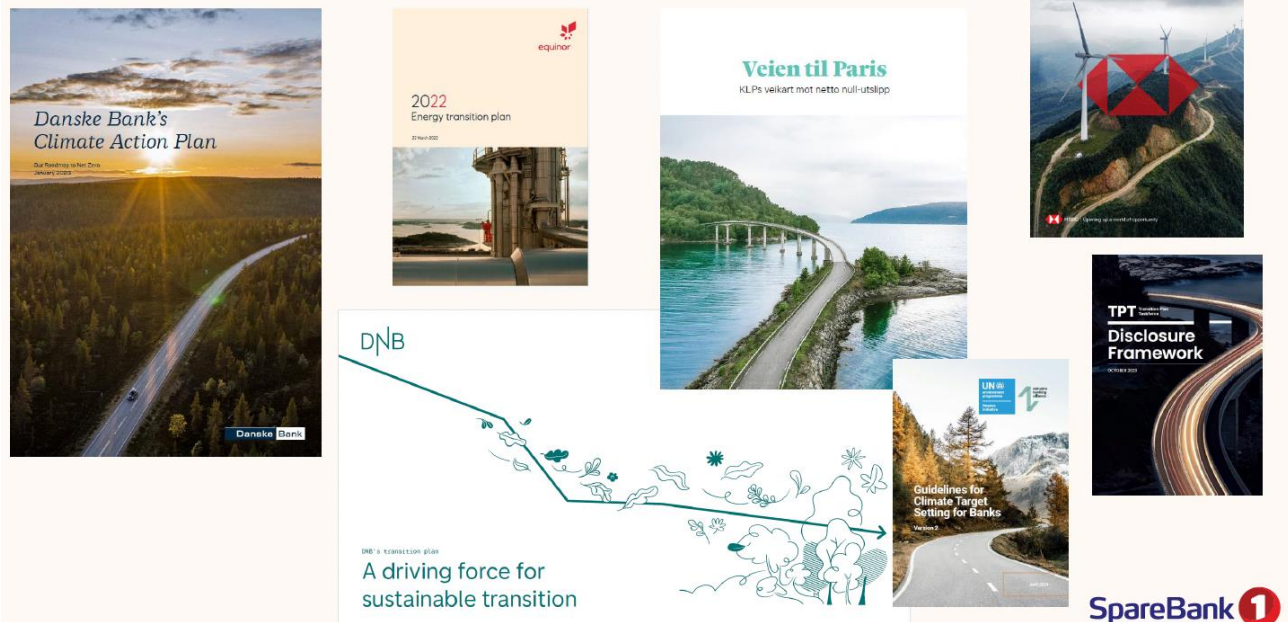
[Will Donald Trump and Elon Musk wreck or reform the Pentagon?](#)

Har fått/kan få meget store konsekvenser bl.a. for handel og –service mv

Enkelte av bildene her er lånt av Sparebank1 Sør-Vest

Endrede rammevilkår – omstillingsbehov- og planer

Den store nye trenden: omstillingsplaner

Ny politikk for en ny tid. Kan «massiv opprustning» gjøre Europa uavhengige av USA?

Europas nasjoner er allerede i stand til å avskrekke Russland. Så hvorfor ber EU medlemslandene bruke masse penger på å gjøre seg mer uavhengig fra USA?

[▶ Lytt til artikkelen • 5 min](#)

Hva skjer med dagens gryende bærekrafts-satsninger da?

Endrede rammevilkår – omstillingsbehov- og planer

Den store nye trenden: omstillingsplaner

Hva skjer med dagens gryende bærekrafts-satsninger da?

Fra et prosjekt til en reise

Veiledere

Forskningsrapporter

Veikart

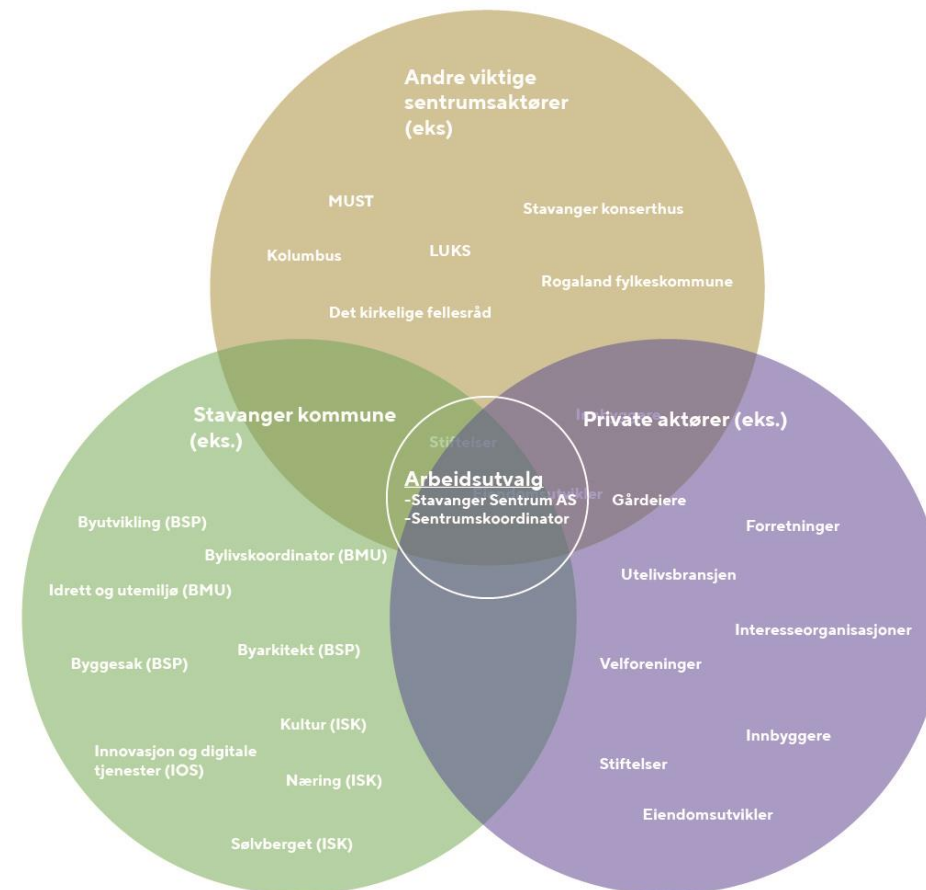
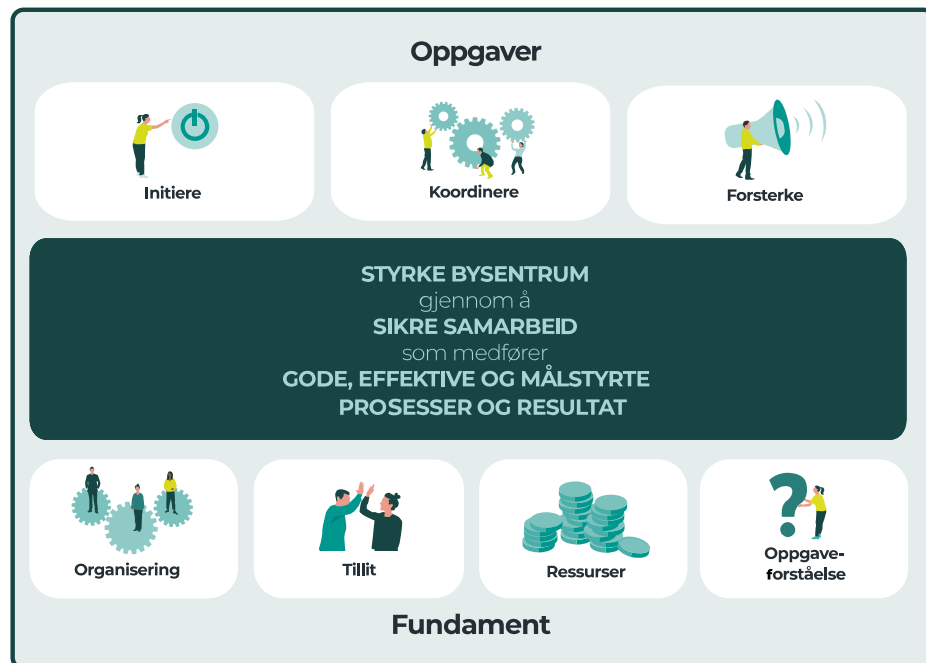
Pågående prosjekter

Endrede rammevilkår 1.0

Endrede rammevilkår 2.0....

Hvordan håndterer vi dette akkurat nå?

Hvordan håndterer vi dette akkurat nå?

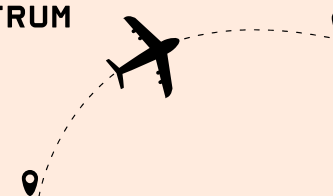
BOARDING PASS

PASSENGER :
**NSU-BYENE OG
VENNER**

FOR:
**SAMMEN PÅ JOBB FOR
POSITIV BYUTVIKLING**

DESTINATION :
STYRKET BYSENTRUM

DATE & TIME :
24/7

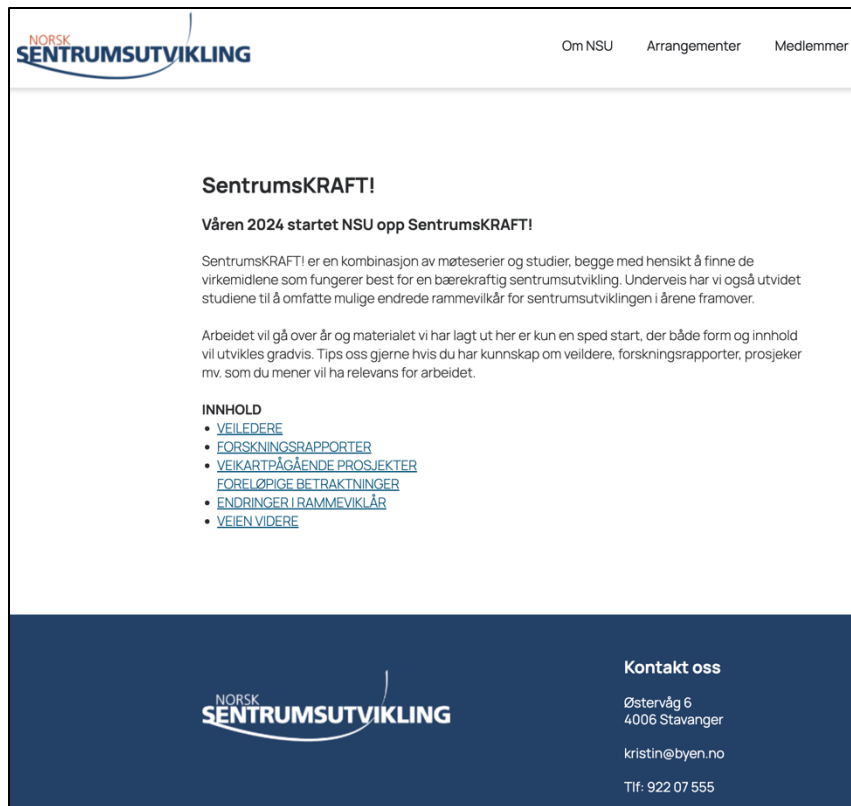
INCLUDING :

- NETTVERK
- VERKTØY
- PÅVIRKNING

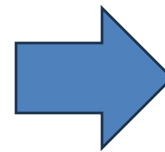
BECAUSE :
VI TROR PÅ DET!

Fra et prosjekt til en reise

Status og veien videre

The screenshot shows the website for Norsk Sentrumsutvikling. The header includes the logo and navigation links for 'Om NSU', 'Arrangementer', and 'Medlemmer'. The main content area features the title 'SentrumsKRAFT!' and a sub-heading 'Våren 2024 startet NSU opp SentrumsKRAFT!'. Below this is a paragraph explaining the initiative as a combination of meeting series and studies. A second paragraph mentions the gradual development of the work. An 'INNHOLD' section lists several links: 'VEILEDERE', 'FORSKNINGSRAPPORTER', 'VEIKARTPÅGÅENDE PROSJEKTER', 'FORELØPIGE BETRAKTNINGER', 'ENDRINGER I RAMMEVILKÅR', and 'VEIEN VIDERE'. The footer contains the logo, contact information, and the text 'Kontakt oss'.

SUPPLERINGER
MER INNGÅENDE ANALYSER Inkl. WORKSHOPS
UTBEDRET STRUKTUR OG DESIGN

KONTINUERLIG OPPDATERING

OPPSLAGSVERK – ‘site under construction’
Lanseres asap